ASOS JOURNAL
The Journal of Academic Social Science

Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, Yıl: 8, Sayı: 106, Temmuz 2020, s. 220-234

ISSN: 2148-2489 Doi Number: http://dx.doi.org/10.29228/ASOS.43518

Yayın Geliş Tarihi / Article Arrival Date *12.05.2020*

Yayımlanma Tarihi / The Publication Date *29.07.2020*

Dr. Elif KIR CULLEN
İstanbul Medeniyet Üniversitesi, Egitim Bilimleri Fakültesi, Yabanci Diller Eğitimi
elifkrcullen@gmail.com

TÜRKİYE VE AVRUPA BİRLİĞİNDE YABANCI DİL ÖĞRETMENİ YETİŞTİRME ALANI YETERLİLİK ÇALIŞMALARI

Öz

Öğretmen eğitiminde yeterlilik çalışmaları dünyanın birçok ülkesinde giderek önem kazanmaktadır. Öğretmenlerin gerek hizmet öncesi gerekse hizmet içi eğitim ve öğretim süreçlerinde ulusal ve evrensel ortaklık sağlamak için gerekli olan yeterlilik çalışmaları farklı açılardan ele alınmaktadır. Yeterlilikler ile ilgili yapılan çalışmalar hem öğretmen eğitimcilerine bir yol haritası sunmakta hem de öğretmen eğitiminin planlanması için ciddi bir kaynak sağlamaktadır. Farklı alanlarda ders veren öğretmenlerin alana özgü ne gibi yeterlilikleri edinmeleri gerektiğinin yanı sıra öğretmenlerin ortak yeterlilik alanları gibi konular yeterlilik çalışmalarının ana konularını oluşturmaktadır. Bu çalışmanın başlıca amacı Türkiye'de öğretmen yetiştirme süreçlerine katkı sağlayabilecek karşılaştırmalı bir örnek sunmaktır. Bu amaçla, döküman incelemesi yöntemi ile öncelikle öğretmen eğitiminde yeterlilik kavramı çeşitli kaynaklardan derlenerek açıklanmıştır. Bu açıklamalar doğrultusunda Türkiye'de öğretmen eğitiminde yürütülen yeterlilik çalışmaları derlenmiştir. Araştırmanın son bölümünde ise Avrupa Birliğinde yürütülen yeterlilik çalışmaları "Yabancı Dil Öğretmenleri için Avrupa Portfolyosu" (the European Portfolio for Student Teachers of Languages-EPOSTL) ve "Dil Öğretmeni Eğitimi için Avrupa Profili: Bir Referans Çerçevesi" (European Profile for Language Teacher Education- A Frame of Reference) çalışmalarından hareket ile değerlendirilmiştir.

Anahtar kelimeler: Öğretmen Eğitimi, Yeterlilik, Yabancı Dil Öğretmeni, Avrupa Birliği

FOREIGN LANGUAGE TEACHER TRAINING AREA QUALIFICATION STUDIES IN TÜRKİYE AND THE EUROPEAN UNION

Abstract

Studies in teacher qualifications are becoming increasingly important in many countries of the world. These studies discuss the competencies required at both national and universal levels to provide common points in pre-service and in-service training and education processes of teachers from different perspectives. Studies on qualifications do not only provide a road map for teacher educators, and but they also provide an essential resource for teacher education planning. The topics such as which competences the teachers need to acquire in their field of teaching and common competencies for all teachers are the main subjects of the qualification studies. To provide a comparative analysis of different contexts that can make contributions to the teacher education process in Turkey is the primary purpose of the study. For this purpose, the concept of competence in teacher education was compiled from various sources by following the document review research method. Firstly, qualification studies in teacher education in Turkey have been collected following the explanations in the documents. In the last part of the review, qualification studies in the European Union were evaluated with the help of the European Portfolio for Student Teachers of Languages (EPOSTL), and the European Profile for Language Teacher Education (European Profile for Language Teacher Education a Frame of Reference).

Keywords: Teacher Education, Competence, Foreign Language Teacher, European Union.

GİRİŞ

Türkiye'nin Avrupa Komisyonu üyesi olması ve Avrupa Birliği aday ülke konumunda bulunması birçok alanı olduğu gibi öğretmen yetiştirme alanını da etkilemiştir. Avrupa Birliği bünyesinde yapılan çalışmalar Yükseköğretim Kurumu ve Milli Eğitim Bakanlığı'nda yapılan çalışmalara yön vermiştir. Bu çalışmada, genel yeterliliklere değinildikten sonra "İngilizce Öğretmenliği" alanı özel yeterlilikleri sunulmaktadır.

Avrupa Modern Diller Merkezinin (the European Centre for Modern Language-ECML) önerisi ile alan uzmanları temel yeterlilikler yolu ile öğretmen eğitimine odaklanmak, yabancı dil öğretimi ile ilişkili yeterlilik tanımları oluşturmak ve öğretmen adaylarının (öğrencilerin) bilgi, beceri ve değerlerini çeşitli yollarla yansıtmalarını sağlamak amacıyla çeşitli araştırmalar yürütmüşlerdir. Araştırmaların öncelikli amacı Avrupa ülkelerindeki ulusal ve kurumsal düzeydeki eğitim yöneticileri ve öğretmen eğitimcilerine yol göstermek ve ortak bir yeterlilik referans çerçevesi sunmaktır. Bu amaca ulaşmak için aday öğretmenler ve görev yapan öğretmenler için çeşitli portfolyolar geliştirilmiş ve yabancı dil öğretmenleri için farklı ülkelerden veri toplanarak profil çalışmaları hazırlanmıştır. Bu çalışmalar detaylı bir biçimde başlıklar halinde paylaşılacaktır.

1. ARAŞTIRMANIN AMACI

Avrupa Birliği bağlamından hareketle Türkiye'de öğretmen yetiştirme süreçlerine katkı sağlayabilecek örnekler sunmak çalışmanın başlıca amacını oluşturmaktadır.

2. YÖNTEM

Türkiye'de ve Avrupa Birliği bünyesinde yürütülen "öğretmen yeterlilikleri" süreçlerini ortaya koymak amacı ile doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntem, "araştırma verilerinin birincil kaynağı olarak çeşitli dokümanların toplanması, gözden geçirilmesi, sorgulanması ve analizi olarak tanımlanabilen" bir yöntemdir (O'Leary, 2004:177 akt. Özkan, 2019:5). Balcı (2007) literatür taraması olarak da adlandırılan bu yöntemin yayımlanmış çalışmaların sentez ve analizini kapsadığını ve daha önceki araştırmaların örgütlenmesi, bütünleştirilmesi, değerlendirilmesi yoluyla bir problemin açıklanması ve problemle ilgili mevcut durumu hakkında okuyucuyu bilgilendirmek için yayımlanmış araştırmaları özetlemek gibi amaçları olduğunu belirtir.

3. ÇALIŞMA

Öğretmen eğitiminde yeterlilik çalışmaları son yıllarda dünyadaki birçok ülkede olduğu gibi ülkemizde de önem kazanmaya başlamıştır. Öğretmenlerin gerek hizmet öncesi eğitimleri gerekse de hizmet içi eğitimleri sırasında ulusal ve evrensel bir ortaklık sağlanması açısından önemli olan yeterlilik çalışmaları farklı kollarda ders veren öğretmenler arasında ortak ve farklı olması gereken özellikleri ortaya koyması açısından önemlidir. Yeterlilik kavramı ve içeriğinin tanımlanması öğretmen eğitimcilerine sunduğu adeta bir yol haritası ile öğretmen eğitiminin planlanması ve değerlendirilmesi için ortak bir ölçüt sağlamaktadır.

4. 1. Öğretmen Eğitiminde Yeterlilik ve Yeterlilik Kavramının Tanımı

Öğretmenlerin kazanması gereken özellik ve yeterlilikler toplumlara, kültürlere, dünyadaki yeniliklere göre sürekli değişebilmektedir. Celep bu kavramı (2004: 27) "Yeterlik, insanın bir davranışı yapmak için gereken bilgi ve beceriyi kazanması" olarak tanımlamaktadır. Öğretmenlik mesleğinin yeterlik alanı ise öğretmenin mesleğini yerine getireceği hizmet alanı ile ilgili gereken bilgi ve beceriyi kazanması" olarak verilmektedir. Bologna sürecinin Türkiye'de uygulanması ile yapılan çalışmalar kapsamında yükseköğretimde "Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi" hazırlanmıştır[1].Bu çerçeve terimlerin tanımlanması ile başlamıştır. Buna göre yükseköğretim açısından yeterlilik, "bir eğitim kademesini başarıyla tamamlayan bir kişinin neleri bileceğinin, neleri yapabileceğinin ve nelere yetkin olacağının" tanımıdır. "Yeterlilikler Çerçevesi" bunu düzenler ve sınıflarken "Ulusal Yeterlilikler Çerçevesi" ise ülkelerin toplumsal, kültürel ve ekonomik gerçeklerine en yakın tanımları ve yaklaşımları içeren, ulusal ve uluslararası paydaşların da katılımının sağlandığı bir sistem olarak görülmektedir (Edinsel, 2008: 26). Bu süreçte aynı zamanda öğrenme çıktıları ile ilgili açıklamalar da yapılmıştır. Bu açıklamalara göre öğrenme çıktıları öğrenci merkezlidir ve öğretimin amacını değil öğrencinin öğrenme başarısını anlatır. Ayrıca, çıktılar öğrencinin ne bileceğini, ne anlayabileceğini ve ne yapabileceğini bilgi, beceri ve yetkinliklerle ifade etmektedir.

[1]Bologna Sürecinin Türkiye'de uygulanması, Bologna Uzmanları Ulusal Takım Projesi, 2007- 2008 sonuç raporunda yayınlanmıştır.

Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi'ne göre yükseköğretim açısından yeterlilik, "bir eğitim kademesini başarıyla tamamlayan bir kişinin neleri bileceğinin, neleri yapabileceğinin ve nelere yetkin olacağının" tanımıdır. "Yeterlilikler Çerçevesi" yeterlilikleri sınıflar ve düzenlerken "Ulusal Yeterlilikler Çerçevesi" ise ülkelerin toplumsal, kültürel ve ekonomik gerçeklerine en yakın tanımları ve yaklaşımları içeren, ulusal ve uluslararası paydaşların da katılımının sağlandığı bir sistem olarak tanımlanmaktadır. Yeterlilikler bağlamında "Öğrenme Çıktısı" ise bir öğrencinin ne bilmesi, anlaması ve belirli bir sürenin sonunda ne yapabiliyor olduğunun açıklamasıdır (Bologna Working Group, 2005: 20-29). Edinburg konferansında öğrenme çıktısı ise şöyle tanımlanmıştır; "bir öğrenme sürecinin sonunda öğrenicinin biliyor, anlıyor ve yapabiliyor beklentisi olan durumlar ya da ifadeler" (Bologna Working Group, 2005: 37).

Öğrenme çıktıları "bilgi", "bilgiyi kullanma becerileri", "özel alanlarla ilgili beceriler", "anahtar/aktarılabilir beceriler" bileşenlerinden oluşur (Edinsel, 2008: 26–27). Bu çalışmada ayrıca "yeterlilik" ve "yetkinlik" arasındaki fark da belirtilmiştir. Yetkinlik (competence) kazanılmış bilgi ve becerilerin karşılaşılan farklı durum ve konularda ustalıkla etkin bir biçimde kullanabilme yeterliliğidir. Bir başka tanımlamada ise yetkinlik çalışma veya öğrenim ortamında bilgi, beceri ve kişisel, sosyal ya da yöntemsel kabiliyetleri kullanabilmektir. YÖK tarafından yapılan bir başka tanımlamada ise "yeterlik" (qualification) başarıyla tamamlanan bir yükseköğretim programının öngörülen öğrenme çıktılarının onaylanması ve bunun sonucunda yetkili bir otorite tarafından basılı olarak belgelendirilmesi olarak ele alınmıştır. Bu kapsamda, "yetkinlik" (competence) bilginin yanı sıra kişisel, sosyal ve kuramsal becerileri değişik ortamlarda kullanabilme yeteneğidir (YÖK, 2009: 10).

Bir gereklilik olarak geliştirilen "yeterlilikler çerçevesi" sunulan belirli bir eğitim sistemindeki her çeşit yeterliliklerin sistematik bir tanımlamasını sağlamak ve öğrencilerin bunları nasıl edineceklerine ilişkin yollar sunmayı amaçlamaktadır. Bu nedenle, yeterliliklerin eğitimin tüm amaçlarını kapsayacak biçimde tanımlanması ve çok yönlü olması salık verilmektedir (Bologna Working Group, 2005: 20-29). Bu çalışmalar süresince kavram karmaşasının önüne geçmek amacı ile ortak kavramlar kullanılmıştır. Buna göre profil, "yeterlik alanlarının ya özel konusu ya da yeterlilikler kümelerinin veya aynı amacı paylaşan farklı alanlardan programların bir araya getirilmesidir". Yükseköğretimde yeterlilik tanımı ise "yetkin bir organ tarafından verilen herhangi bir diploma, sertifika ya da derecenin belirli öğrenme çıktılarını sağlaması" olarak verilmiştir. Yeterlilik tanımları da net bir referans sağlayan çalışmanın çıktılarının açıklamalarıdır. Birbirleri ile ilişkili olan bir diğer kavram olan öğrenme çıktıları bir öğrencinin ne bilmesi, anlaması ve belirli bir sürenin sonunda ne yapabiliyor olduğunun açıklamalarıdır. 2004 yılında gerçekleştirilen Edinburg konferansında eğitim çıktıları şöyle tanımlanmaktadır ; "bir öğrenme sürecinin sonucunda öğrenicinin biliyor, anlıyor ve yapabiliyor beklentisi olan durumlar/ifadeler" (Bologna Working-Ministry of Science, 2005: 37). Bu ortak kavramların belirlenmesinden sonra oluşturulan "Avrupa Yükseköğretim Alanı Yeterlilikler Çerçevesinin (A Framework for Qualifications of the European Higher Education Area) ulusal yükseköğretim yeterlilikler çerçeveleri ile içerdikleri yeterlilikler arasındaki ilişkiyi şeffaflaştıran ve ulusal çerçeveler arasındaki işleyişi eklemleyen kapsayıcı bir çerçeve olduğu belirtilmektedir (syf. 29-30).

4. 2. Türkiye'de Yürütülen Yeterlilik Çalışmaları

Öğretmen yetiştirme programlarının çoğu öğretmenlik mesleğinin gerektirdiği tutum, davranış, bilgi ve beceriyi genel kültür, alan bilgisi ve öğretmenlik meslek bilgisi yolu ile

kazandırmaya çalışmaktadır. Akyüz' ün (2009: 428) belirttiği gibi Avrupa Birliğine uyum sürecinde öğretmen yetiştirmenin niteliğini yükseltmek, öğretmene kendini geliştirme, iş doyumu ve yüksek "motivasyon" olanakları sağlamak bazı değişikliklerin yapılma gerekliliğinin olduğu alanlar arasındadır.

Türkiye Yükseköğretim Ulusal Yeterlikler Çerçevesi" kısa adıyla TYUYÇ, Türkiye'nin 2001 yılında Bologna sürecine dâhil olması ve 2004 yılında Lizbon Tanıma Sözleşmesini imzalaması ve 2007 yılında onaylayarak yürürlüğe girmesi gelişmeleri ışığında Avrupa Yükseköğretim Alanı (AYA) için geliştirilen Avrupa Yükseköğretim Alanı Yeterlikler Çerçevesi (OF, EHEA) ortak kararına katılımının sonucudur. Yeterliklerin oluşturulmasında görevlendirilen komisyon çalışmalarını 2007 yılında tamamlamış ve yükseköğretim kurumlarının görüşlerine sunmuştur. 2008 yılında yenilenen komisyona ek olarak "Yükseköğretim Yeterlikler Çalışma Grubu" kurulmuştur. TYUYÇ' nin oluşturulma sürecinde yaşam boyu öğrenim ve mesleki eğitimi içeren EQF-LLL[2] yaklaşımı benimsenerek bu çerçevenin düzey tanımlayıcılarından yararlanılmıştır. Böylece, TYUYÇ Avrupa Yükseköğretim Yeterlikler Çerçevesi ile uyumlu olarak lisans, yüksek lisans ve doktora düzeyleri öğrenme çıktılarını sunmakta ve yeterliklerin tanımlanmasında günümüze kadar yapılan çalışmaları kapsamaktadır (YÖK; 2009: 2- 10). Yapılan çerçeve çalışmasında her bir düzey öğrenme çıktıları "bilgi" (kuramsal, uygulamalı), "beceriler" (kavramsal/bilişsel, uygulamalı), "kişisel ve mesleki yetkinlikler" (bağımsız çalışabilme ve sorumluluk alabilme yetkinliği, öğrenme yetkinliği, iletişim ve sosyal yetkinlik, alana özgü ve mesleki yetkinlik" başlıkları altında tanımlanmıştır. Lisans derecesini tamamlayan öğrencilerin kazanması öngörülen bilgi (kuramsal, uygulamalı) alanı çıktıları şöyledir; "Ortaöğretimde kazanılan yeterliklere dayalı olarak alanındaki güncel bilgileri içeren ders kitapları, uygulama araç – gereçleri ve diğer bilimsel kaynaklarla desteklenen ileri düzeydeki kuramsal ve uygulamalı bilgilere sahip olmak". Beceriler (kavramsal, bilişsel uygulamalı) düzeyinde ise "alanında edindiği ileri düzeydeki kuramsal ve uygulamalı bilgileri kullanabilmek, alanındaki kavram ve düşünceleri bilimsel yöntemlerle inceleyebilmek, verileri yorumlayabilmek ve değerlendirebilmek, sorunları tanımlayabilmek, analiz edebilmek, kanıtlara ve araştırmalara dayalı çözüm önerileri geliştirebilmek" biçiminde tanımlanmıştır. "Kişisel ve Mesleki Yetkinlikler" üç alt başlığa bölünmüştür. Buna göre, "bağımsız çalışabilme, sorumluluk alabilme yetkinliği" kapsamında öğrencilerden beklenen "uygulamada karşılaşılan ve öngörülemeyen karmaşık sorunları çözmek için bireysel ve ekip üyesi olarak sorumluluk alabilmek, sorumluluğu altında çalışanların mesleki gelişimine yönelik etkinlikleri planlayabilmek ve yönetebilmeleridir". "Öğrenme yetkinliği" bölümünde öğrenme çıktıları ise "edindiği bilgi ve becerileri eleştirel bir yaklaşımla değerlendirebilmek, öğrenme gereksinimlerini belirleyebilmek ve öğrenmesini yönlendirebilmek" olarak belirtilmiştir. En son alan olan "Alana Özgü ve Mesleki Yetkinlik" alanı kapsamına ise "alanı ile ilgili verilerin toplanması, yorumlanması, duyurulması ve uygulanması aşamalarında toplumsal, bilimsel ve etik değerlere sahip olmak, sosyal hakların evrenselliğine değer veren, sosyal adalet bilincini kazanmış, kalite yönetimi ve süreçleri ile çevre koruma ve iş güvenliği konularında yeterli bilince sahip olmak" öğrenme çıktıları alınmıştır (YÖK, 2009: 29).

[2]European Qualifications Framework for Lifelong Learning, EQF-LLL- Avrupa Yaşamboyu Öğrenme Yeterlikler Çerçevesi, 2008.

Milli Eğitim Bakanlığı[3] tarafından yapılan öğretmen yeterlilikleri çalışması kapsamında "genel yeterlilikler", "özel alan yeterlilikleri", "yeterlik alanı", "yeterlik" ve "alt yeterlik" kavramları tanımlanmıştır. Buna göre, genel yeterlikler öğretmenlik mesleğinin etkili ve verimli biçimde yerine getirilmesi için sahip olunması gereken bilgi, beceri ve tutumlar olarak verilirken yeterlik ise bir meslek alanına özgü görevlerin yapılabilmesi için gerekli olan mesleki bilgi, beceri ve tutumlara sahip olma olarak tanımlanmıştır. Milli Eğitim Bakanlığı başkanlığında öğretmen yeterliklerin belirlenmesine yönelik yapılan çalışmalar Avrupa Komisyonu ile yapılan finansman anlaşması ile yürürlüğe girmiştir[4]. Bu proje doküman incelemesi ile başlamış ve öncelikli olarak "hangi nitelikte öğrenci ve öğretmen istiyoruz?" sorusuna cevap aranmaya çalışılmıştır. Sonrasında eğitimdeki paydaşların ve farklı kurumların katılımı ile çalıştaylar düzenlenmiş ve "öğretmenlik mesleği genel yeterlikleri taslağı" oluşturulmuştur. Taslaklar farklı paydaşların katıldığı komisyonlarca değerlendirilmiş ve göstergelerde çeşitli düzenlemelere gidilmiştir. Uygulama ve geribildirimler ile öntaslak çalışmasına 2008 yılında son biçimi verilerek Talim ve Terbiye Kurulu onayı ile yürürlüğe girmiş ve ilköğretim kademesi öğretmenlerin alanlarına uygun olarak toplam 16 alanda "özel alan yeterlikleri" geliştirilmiştir. İngilizce bu alanlardan birisidir ve diğer yabancı dillerin öğretmenleri ya da genel olarak yabancı dil öğretmenleri için yeterlikler hazırlanmamıştır. On beş kişilik öğretmen ve uzman tarafından oluşturulan komisyon tarafından diğer alanlarda olduğu gibi İngilizce öğretmen yeterliklerinin performans göstergeleri ana başlıklar ve ana başlıklar altında yer alan alt başlıklar ile gösterilmiştir. Her performans göstergesi içinde A1, A2 ve A3 olmak üzere toplam üç uygulama düzeyi belirlenmiştir. Bunun yanı sıra her üst başlığın kapsamı verilmiştir. Aşağıda "İngilizce Öğretim Süreçlerini Planlama ve Düzenleme" yeterlik alanı örnek olarak gösterilmektedir (MEB, 2008: 60);

1-İngilizce Öğretim Süreçlerini Planlama ve Düzenleme

Kapsam: Bu alan İngilizce öğrenme-öğretme sürecini planlama, amaca uygun olarak düzenleme, materyal hazırlama ve kaynaklardan yararlanma uygulamalarını kapsamaktadır.

Yeterlik:

1-İngilizce öğretimine uygun planlama yapabilme

Performans Göstergesi

A1 Düzeyi	A2 Düzeyi	A3 Düzeyi
İngilizce Öğretimi programı doğrultusunda öğrenme-öğretme sürecini planlar.	Öğretim sürecini genel olarak öğrencilerin dil gelişim düzeylerini, öğrenme stillerini, ilgi ve ihtiyaçlarını dikkate alarak planlar.	Öğretim sürecini öğrencilerin tamamının dil gelişim düzeyleri ile öğrenme stillerine uygun ve esnek olarak planlar.

[3] MEB- Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü (2008), Öğretmen Yeterlikleri; öğretmenlik mesleği genel ve özel alan yeterlikleri çalışması sonucu basılan kitabın tanımlar kısmında belirtildiği gibi.
[4] 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanununun 45'inci maddesi hükümleri kapsamında Temel Eğitime Destek Projesi içerisinde projelendirilerek (8 Şubat 2000).

İngilizce öğretmeni özel alan yeterlikleri kapsamında hazırlanan toplam 5 ana yeterlik ve 36 alt yeterlik aynı şekilde sunulmuştur. Bu beş ana yeterlik alanı sırasıyla şöyledir; 1) İngilizce Öğretim Süreçlerini Planlama ve Düzenleme, 2) Dil Becerilerini Geliştirme, 3) Dil Gelişimini İzleme ve Değerlendirme, 4) Okul, Aile ve Toplumla İşbirliği Yapma ve 5) İngilizce Alanında Mesleki Gelişimini Sağlama.

Öğretmen yeterlikleri ile ilgili bir diğer kapsamlı bir araştırma projesi yönetici, uygulayıcı ve akademisyenlerin katılımı ile Türk Eğitim Derneği (TED, 2009) tarafından yürütülerek raporlaştırılmıştır. Araştırma kapsamında ABD, Avustralya, İngiltere ve İrlanda'da öğretmenlik mesleği standartları[5] ve bu standartlar ile ilgili genel kavramlar incelenmiş ve sonrasında ise belirlenen 12 bölgede çalışan öğretmen, yönetici, öğrenci ve velilere ulaşılarak katılımcıların öğretmenlik mesleği genel yeterlikleri hakkında görüşleri alınmıştır. TED öğretmen yeterlikleri alan araştırması bulgularına göre "öğretmenlik mesleği genel yeterlikleri" ile ilgili durumlardan bazıları şunlardır[6] (TED, 2009: 23- 30);

- Öğretmenlerin mesleki gelişimi için düzenlenen etkinlik ve öğretmenlik mesleki çabalarının yetersizliği
- Okul gelişimi ve yönetim çalışmaları kapsamında öğretmen katılımının yetersizliği
- Öğrencilerin gelişim düzeyleri ve bireysel farklılıklarını belirlemek için yapılan çalışmaların yetersizliği
- Öğretmenlerin ödev ve sınıf dışı çalışmaları öğrencilerin bireysel farklılıkları, başarı düzeyleri ve çevresel etmenlere göre uyarlamada yetersiz kalmaları
- Öğretmenlerin yarısının eğitim teknolojilerini kullanmamaları
- Öğretmenlerin yenilenen programların gerektirdiği alternatif ölçme ve değerlendirme yollarını kullanmak konusunda yetersiz kalmaları
- Velileri tanıma ve bilgilendirmek konusunda yetersizlik
- Okul-çevre ilişkileri ve çevre olanaklarından yararlanmak konusunda yetersizlik

"Öğretmen Yetiştirme Komitesi", "YÖK" ve "MEB" işbirliği, öğretmen yetiştirme programlarının yeniden düzenlenmesi, öğretmen yeterliklerinin uygulama (stajyerlik) dönemi ve hizmetiçi eğitim ile ilişkilendirilmesi raporda üzerinde durulan konulardır (TED, 2009: 31- 37).

4. 3. Avrupa Komisyonu Yabancı Dil Politikası Çalışmaları

Avrupa Komisyonu, 5 Mayıs 1949 tarihinde 10 ülkenin (Belçika, Danimarka, Fransa, Hollanda, İngiltere, İrlanda, İsveç, İtalya ve Norveç) katılımıyla kurulmuştur. Türkiye de aynı yıl komisyona katılmıştır. Komisyonun merkezi Fransa, Strasburg'dadır. 1970'lerden itibaren Avrupa Komisyonu ve Avrupa Birliğine üye ülkeler, daha iyi bir yabancı dil öğretiminin desteklenmesi için gerekli koşulların sağlanmasını, eğitim alanında uygulanan eylem planına almışlardır. Dil öğretiminin desteklenmesi AB'nin hareketlilik, ortaklık ve bilgiye dayalı dinamik ekonomi olma gibi kararları ile doğrudan ilişkilidir. Avrupa vatandaşları tatil, çalışma ve eğitim amaçları ile farklı ülkelere gitmekte ve 500 bine yakın öğrencinin Erasmus programı

[5] Raporda "yeterlik", "standart", ve "nitelik" kavramlarının birbiri yerine kullanılmasının kavramsal kargaşaya neden olduğu belirtilerek Avustralya, ABD ve İngiltere gibi pek çok ülkede öğretmen yeterlikleri yerine "öğretmen standartları" kavramının kullanıldığı savunulmaktadır (TED, 2009:4).

[6] Araştırma raporunda toplam 2007 öğretmen, 272 yönetici, 4450 öğrenci ve 2112 katılımcıdan toplanan verinin çözümlenmesi ile ulaşılan bulgular toplam 7 başlık altında paylaşılmaktadır.

ile başka bir üniversitede öğrenim gördüğü bilinmektedir. Bu durum, birçok Avrupa ülkesinde ilkokul düzeyinde ikinci bir Avrupa dilinin öğretilmesi sonucunu doğurmuştur. 2002 yılından başlayarak erken yaşlarda dil öğretiminin başlanması ve en az iki yabancı dilin öğretilmesi yabancı dil öğretiminin başlıca amaçlarından biri olmuştur. Yabancı dil öğretimi için belirlenen bu hedefin, Avrupa Birliğinin rekabete ve bilgiye dayalı ekonomiye sahip olma ana hedefine ulaşmak için öngördüğü stratejilerden biri olduğu belirtilmektedir (EURYDICE, 2005a:2). Avrupa'daki dil çeşitliliği de üzerinde önemle durulan konulardan birisidir. Örneğin, 1 Mayıs 2004 tarihinde Avrupa Birliği, 20 üye ülkede kullanılan dili birliğin resmi dilleri olarak tanımıştır. Bu diller, Çekçe, Danca dili, Almanca, İngilizce, Estonya dili, Hollanda dili, Fince, Fransızca, Yunanca, Macarca, İtalyanca, Letonca, Litvanya dili, Malta dili, Lehçe, Portekizce, Slovakça, Slovence, İspanyolca ve İsveç dilidir (EURYDICE, 2005b:16). Avrupa Komisyonunun resmi dilleri İngilizce ve Fransızcadır ancak Almanca, İtalyanca ve Rusça da komisyonda kullanılan dillerdir (www.coe.int).

Birlik içinde dil politikalarının oluşturulmasında üç önemli ilkeden yararlanılmıştır (OBM, 2001:2). Bunlar:

- Avrupa'daki dil ve kültür çeşitliliği, korunması ve geliştirilmesi gereken ortak bir kaynaktır ve bu çeşitliliği iletişim yolunda bir engel olmaktan çıkarıp karşılıklı bir zenginleşme ve anlayış haline getirmek için eğitim alanında büyük çabaya ihtiyaç vardır.
- Avrupa hareketliliğini arttırmak, ortak anlayış ve işbirliğini güçlendirmek, önyargı ve ayrımcılığın üstesinden gelebilmek için, farklı anadile sahip Avrupalılar arasında iletişim ve etkileşimin kolaylaştırılması gerekmektedir ve bu, ancak modern Avrupa dillerini daha iyi bilmekle mümkün olacaktır.
- Üye ülkeler, modern dil öğretim ve öğreniminde ulusal ilkeleri kabul ettiği ya da geliştirdiği takdirde, mevcut ilkelerindeki işbirliği ve eşgüdümde uygun düzenlemeleri yaparak, Avrupa düzeyinde daha büyük bir yakınlaşma elde edilebileceklerdir.

Bu ilkeler doğrultusunda yapılan eylem planında modern dil öğrenimi alanında öğretme ve değerlendirme yöntemlerinin geliştirilmesi ile araç-gereç üretimi ve etkili bir Avrupa sistemi oluşturarak, dilin öğrenme, öğretme, araştırma boyutlarının tamamını kapsayan ve bilgi teknolojilerinden tam anlamıyla yararlanan bir bilgi alış verişini sağlamak için gereken adımların atılması kararlaştırılmıştır.

4. 4. Avrupa Birliği Yeterlilik Çalışmaları

Avrupa Birliği Yeterlilik çalışmalarında üç önemli aşama rol oynamıştır. Bunlar şöyle sıralanabilir;

- Bologna Deklarasyonu
- Yükseköğretimin Genel Amaçlarının Belirlenmesi
- Avrupa Yükseköğretim Alanı Yeterlilikler Çerçevesinin Hazırlanması

Bologna Deklarasyonunun uygulanmaya başlaması ile ulusal ve Avrupa düzeyinde özellikle de Avrupa Komisyonu içerisinde yükseköğretimin amaçlarının nasıl olması gerektiği ile ilgili tartışmalar hız kazanmıştır. Bu tartışmalar ile yükseköğretimin genel amaçları "iş piyasasına

hazırlık", "demokratik bir toplumda etkin vatandaşlar yetiştirme", "kişisel gelişim", "yayılmış ve gelişmiş bilgi temelinin gelişimi" olarak belirlenmiştir.

5. Avrupa Öğretmen Yeterlilikleri

Avrupa Komisyonu, Eğitim ve Kültür biriminin yürüttüğü bu uzun süreçli yeterlilikler çalışması öncelikli alan olarak "öğretmen ve öğretmen eğiticilerinin nitelikleri ve yeterliliklerinin geliştirilmesini"[7] tavsiye etmektedir. Komisyon hazırladığı Avrupa öğretmen yeterlilikleri ve nitelikleri ilkeleri ile Avrupa birliği içerisinde "nasıl öğretmenler" yetiştirilmesi gerektiğinin bir çerçevesini sunmaktadır. Ortak Avrupa ilkeleri şöyle sıralanmaktadır (Avrupa Komisyonu, 2004:2-3);

a) Öğretmenler üniversite mezunu olmalı ve mesleki eğitim alanında çalışan öğretmenler ise kendi alanlarında oldukça yetkin olmanın yanı sıra uygun eğitsel yeterliliklere sahip olmalıdır. Öğretmenler kendi mesleklerinde ilerlemek ve yeterliliklerini geliştirmek amacı ile eğitimlerine en üst düzeyde devam etme şansına sahip olmalıdırlar. Öğretmenler kapsamlı alan bilgisi, iyi bir eğitim bilgisi, öğrencileri yönlendirme ve destekleme becerileri ve eğitimin sosyal ve kültürel yönlerini anlamayı sağlayan disiplinlerarası bir öğretmen eğitimi almalıdırlar.

b) Öğretmenler meslek yaşantılarında da kariyerlerine devam etmeleri için desteklenmelidir. Ayrıca, bilgilerini yenileme olanakları olmalı ve bilgi toplumunun içinde yer almak için araştırmaya katılmalıdırlar. Eğitim sektörü dışındaki alanları da içeren profesyonel gelişime etkin katılımları desteklenmelidir.

c) Hareketlilik hizmet öncesi ve hizmetiçi eğitimin ana unsuru olmalıdır. Öğretmenlerin Avrupa projelerine katılımları desteklenmeli ayrıca başka Avrupa ülkelerinde mesleki gelişim amaçlı öğrenim görmeleri desteklenmelidir. Ayrıca, eğitimin farklı kademeleri arasında ve eğitim alanı içindeki farklı meslekler arasında da hareketlilik olmalıdır.

d) Öğretmen eğitimi veren kurumlar programlarını okullar, yerel çalışma ortamları, iş odaklı öğretim kurumları ve diğer paydaşlarla işbirliği yapacak biçimde düzenlemelidir. Uygulamalardan bu kurumlar yararlanmalı ve yapılan işbirlikleri uygulama becerilerinin gelişimi ve öğretmen adayları ve öğretmenlerin kendi uygulamaları üzerine geribildirim vermelerine olanak sağlamalıdır.

4.6. Avrupa Birliği Yabancı Dil Öğretimi Alanı Yeterlilik Çalışmaları

Avrupa Birliğinin 2000 yılında dil öğretimi ve öğrenimini geliştirmek amacı ile başlattığı girişimler, 2001 yılının Avrupa Diller yılı ilan edilmesi ve 2002 yılı Avrupa Komisyonu Barcelona toplantısı ve toplantıda alınan küçük yaştan itibaren anadilin yanı sıra en az iki dil öğrenilmeli kararları yeterlilik çalışmalarına öncülük etmiştir.

Bu gelişmeler doğrultusunda Avrupa Birliği Eğitim ve Kültür Komisyonu ve Southampton Üniversitesinin ortak çalışması sonucunda "Dil Öğretmeni Eğitimi için Avrupa Profili: Bir Referans Çerçevesi" (European Profile for Language Teacher Education- A Frame for Reference) ile yabancı dil öğretmenlerinin yeterlilikleri için bir profil oluşturulmuştur. Raporda

[7]Avrupa Komisyonun Eylül 2004'de yayınladığı "Implementation of "Education&Training 2010" Work Programme. Working Group A Improving the Education of Teachers and Trainers" başlıklı çalışma raporundan alınmıştır .

açıklandığı gibi bu çalışma dil eğitimi politika yapıcıları ve öğretmen eğitimcilerine yabancı dil öğretmenlerinin yetiştirildiği hizmetiçi ve hizmetöncesi programlarda bir çerçeve sunmaktadır. Raporun hazırlanma aşamasında dil öğretim uzmanları ve Avrupa'daki 11 öğretmen yetiştiren kurumun görüşlerine başvurulmuştur. Hazırlanan çerçeve şu başlıklarda öneriler sunmaktadır; a) derslerin yapısı, b) yabancı dil öğretiminin merkezinde yer alan bilgi ve anlayış, c) öğrenme ve öğretme strateji ve becerilerinin çeşitliliği, d) dil öğretiminin desteklemesi gereken değerler. Uzman görüşleri, yükseköğretim kurumlarının deneyimi ile toplanan veri sonucunda dil öğretmeni eğitiminde 40 anahtar madde sunulmuştur. Raporda ayrıca her madde açıklanarak bu açıklamalar öneriler ve izlek ile desteklenmiştir. Seçilen 11 Avrupa yükseköğretim kurumundan örnek çalışmalar (case study) her unsurun uygulamada nasıl yürüdüğü ile ilgili örneklendirme sunmaktadır (Kelly ve diğerleri, 2004:1-124). Aşağıda raporda sunulan 40 madde başlıkları ile verilmiştir;

Yapı (Structure)

1. Akademik çalışma ve uygulama deneyimlerini birleştiren bir öğretim programı
2. Hizmet öncesi ve hizmet içi eğitimin esnek ve modüler sunuluşu
3. Okul uygulaması için dış çerçeve
4. Bir uygulama öğretmeni (mentor) ile çalışma ve uygulama öğretmeninin değerinin anlaşılması
5. Çokkültürlü ve çokdilli çevre deneyimi
6. Değişim, ziyaretleri içeren yurt dışı ortakları ile katılım bağlantıları
7. Öğretmen adayının öğreteceği dilin anadil olarak konuşulduğu ülke ya da ülkelerde bir süre çalışma ya da öğrenim görme
8. Birden fazla ülkede öğretime katılma fırsatı
9. Akreditasyon ve hareketliliğe fırsat tanıyan Avrupa düzeyinde hizmet içi ve hizmet öncesi değerlendirme çerçevesi
10. Hizmetiçi eğitimin bir parçası olarak devamlı öğretim becerilerinin geliştirilmesi
11. Öğretmen eğitimcileri için devamlı eğitim
12. Uygulama öğretmenleri için eğitim
13. Farklı dillerin nasıl öğretileceği konusunda eğitim alan öğretmen adayları arasında sıkı bağlar

ilgi ve Kavrama (Knowledge and Understanding)

14. Dil öğretim yöntemleri ve öğretim teknikleri ve etkinlikleri alanında eğitim
15. Öğrenim ve öğretimde eleştirel ve sorgulayıcı yaklaşım eğitimi
16. Hizmet öncesi öğretmen eğitiminin dil yeterlilik dersini içermesi ve adayların dilsel yeterliliklerinin sınanması
17. Sınıfta uygulama amaçlı eğitsel ve teknolojik eğitim
18. Bireysel düzenleme ve araştırma için bilgi ve iletişim teknolojilerinde eğitim
19. Farklı değerlendirme ve öğrencinin gelişimini kaydetme yolları ile ilgili eğitim
20. Benimsenen öğretim programının amaçlar, hedefler ve çıktılar açısından eleştirel değerlendirilmesi ile ilgili eğitim

21. İç ve dış program değerlendirmesi uygulaması ve kuramı ile ilgili eğitim

Strateji ve Beceriler (Strategies and Skills)

22. Eğitim ortamı ve öğrencilerin bireysel gereksinimleri için öğretim yaklaşımları benimseme konusunda eğitim
23. Öğretim araç gereçleri ve kaynaklarının uygulanması, geliştirilmesi ve değerlendirilmesi ile ilgili eğitim
24. Öğrenmeyi öğrenme yöntemleri alanında eğitim
25. Yansıtıcı uygulama ve öz değerlendirmenin gelişimi ile ilgili eğitim
26. Bağımsız dil öğrenme stratejilerinin geliştirilmesi ile ilgili eğitim
27. Devam eden bireysel dil yeterliliğinin sürdürülmesi ve arttırılması alanında eğitim
28. Öğretim programlarının uygulanması konusunda eğitim
29. Akran gözlemi (peer observation) ve akran eleştirisi (peer evaluation) ile ilgili eğitim
30. Uygun ülkelerdeki eğitim enstitüleri ile ilişkilerin geliştirilmesi ile ilgili eğitim
31. Eylem araştırması (action research) alanında eğitim
32. Araştırma ile öğretimi birleştirme konusunda eğitim
33. İçerik ve dil odaklı öğrenme (CLIL) alanında eğitim
34. Öz-değerlendirme için Avrupa dil portfolyosunun kullanılması alanında eğitim

Değerler (Values)

35. Sosyal ve kültürel değerler alanında eğitim
36. Dillerin ve kültürlerin farklılığı alanında eğitim
37. Yabancı dillerin ve kültürlerin öğrenilmesi ve öğretilmesinin önemi alanında eğitim
38. Avrupa vatandaşlığının öğretilmesi ile ilgili eğitim
39. Takım çalışması, işbirliği, okul bağlamının içinde ve dışında iletişim ağı kurulması ile ilgili eğitim
40. Yaşam boyu öğrenmenin önemi ile ilgili eğitim

Bu kapsamlı proje raporu yabancı dil öğretmeni yetiştirme alanında Avrupa'daki girişimleri sunmayı amaçlayan ulusal ve kurumsal düzeyde eğitim politikaları yetkilileri ve öğretmen eğitimcilerine yol göstermek amacı ile bir referans çerçevesine dönüştürülmüştür. Yukarıda belirtilen maddelerin her biri için gerekçe ve açıklama ardından da o maddeyi "uygulama ve kullanma" stratejileri verilmiştir. Örneğin, birinci madde olan "akademik çalışma ve öğretmenlik uygulamasını birleştiren öğretim programı" için "yabancı dil öğretmenleri öğretim boyunca kuramsal bilgi, alan bilgisi ve uygulamayı her biri birbiri ile etkileşim içinde olduklarından bütünsel olarak algılamalı" gerekçesi verilmiştir. Bu madde için "kuramsal bilginin öğretmen adayının sınıfta uygulamasını görecek biçimde düzenlenmesi", "eylem araştırması yolu ile öğretmen adaylarının uygulama ve değerlendirme yapması" gibi stratejiler önerilmiştir (Kelly ve Grenfell, 2005:5).

4.7. Yabancı Dil Öğretmenliği Öğrencileri için Avrupa Portfolyosu (the European Portfolio for Student Teachers of Languages-EPOSTL)

Avrupa Modern Diller Merkezi (the European Centre for Modern Language-ECML) önerisi ile beş farklı ülkeden katılan uzmanlar temel yeterlilikler yolu ile öğretmen eğitimine odaklanmak, yabancı dil öğretimi ile ilişkili yeterlilik tanımları oluşturmak ve öğretmen adaylarının (öğrencilerin) bilgi, beceri ve değerlerini yansıtacakları bir portfolyo çalışmasının içine bu yeterlilikleri almak amacını güderek "Yabancı Dil Öğretmenliği Öğrencileri için Avrupa Portfolyosu" (the European Portfolio for Student Teachers of Languages-EPOSTL) geliştirmişlerdir. Portfolyoda tanımlamalar Ortak başvuru metninde-OBM (2001) olduğu gibi "yapabilirim" tanımlamaları ile ifadelendirilmiştir. OBM'de verilen bazı açıklamalar dil öğrenimi yerine dil öğretimi olarak değiştirilerek belli bir kapsama kadar portfolyoya alınmıştır. Portfolyo üç ana kısma ayrılmıştır. Bunlar; a) öğrencilerin genel soruları yanıtladığı ve "yapabilirim" ifadelerinin bulunduğu bireysel rapor, b) öz değerlendirme ve yansıtmaya odaklanan öz-değerlendirme bölümü ve c) öz-değerlendirme çıktılarının gösterilmesi, gelişimin kanıtlanması ve örnek çalışmaların belgelenmesi amacını taşıyan belgelendirme kısmı (Newby, 2007: 23- 24). Portfolyoda yer alan ve hem öğretmen adayının kendini değerlendirmesi hem de öğretmen eğitimcilerinin değerlendirme yapmalarını sağlayan betimlemeler belli konu başlıkları altında toplanmıştır. Aşağıda konu başlıkları örnekleri ile verilmiştir (Strakova, 2009: 80);

- İçerik- "Ulusal ve yerel öğretim planının gerekliklerini anlayabilirim".
- Yöntem- "Öğrencilerin konuşma etkinliklerine katılımlarını sağlayan destekleyici bir ortam sağlayabilirim".
- Kaynaklar- "Ders kitabından öğrencilerime uygun alıştırmaları seçebilirim"
- Ders Planı- "Her ders için belirli amaçlar seçebilirim"
- Dersin Yönetimi- "Dersi güdüleyici bir başlangıç yapabilirim"
- Bağımsız Öğrenme- "Öğrencilere kendi öğrenmelerini değerlendirmeleri için yardımcı olabilirim"
- Öğrenmenin Değerlendirilmesi-"Bir öğrencinin güçlü yönlerini belirleyebilirim".

Portfolyo çalışmasında yukarıdaki her bölüm için açıklama yapılmıştır. Her ana konu ayrıca alt başlıklara bölünmüştür. Örneğin, "dersin yönetimi" konusunda ders planlarını kullanma, içerik, öğrencilerle etkileşim, sınıf yönetimi ve sınıf dili alt başlıkları yer almıştır. Portfolyoya ayrıca terimler sözlüğü ve kullanıcı için açıklamalar bölümü de eklenmiştir. Öğretmen adayının/öğrencinin kendini değerlendirmesi amacı ile verilen her betimlemenin altında bir tablo bulunmaktadır. Böylece öğretmen adayları bu betimlemeleri gerçekleştirip gerçekleştirmediklerini ve gerçekleştirdiler ise hangi tarihlerde gerçekleştirildiğini yazabileceklerdir (Newby ve diğerleri, 2007).

1. İçerik	Program Amaçlar ve İhtiyaçlar Dil Öğretmeninin Rolü Kurumsal Kaynaklar
2. Yöntem	Sözlü etkileşim Yazılı etkileşim Dinleme Okuma Dilbilgisi Kelime bilgisi Kültür
3. Kaynaklar	
4. Ders Planı	Öğrenme amaçlarının tanımlanması Ders içeriği Organizasyon
5. Dersin Yönetimi	Ders planlarını kullanma İçerik Öğrencilerle etkileşim Sınıf yönetimi Sınıf dili
6. Bağımsız Öğrenme	Öğrenen Özerkliği Ev Ödevleri
7. Öğrenmenin Değerlendirilmesi	Değerlendirme Araçlarının Oluşturulması

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Türkiye'nin öğretmen yetiştirme alanında köklü bir geçmişi vardır. Yeterlilik çalışmaları ülkemizin öğretmen yetiştirme süreçlerine katkı sağlamakta ve dünya standartlarında öğretmenler yetiştirilmesi için öncü olmaktadır. Yapılan kapsamlı çalışmalar hem Avrupa Birliği ile uyum sürecini güçlendirmekte hem de öğretmen adaylarının nasıl yetiştirileceği ile ilgili ülke içinde ortak bir çerçevenin belirlenmesine yardımcı olmaktadır. Öğretmen yetiştiren kurumların bu birikimden faydalanmaları ve hizmet öncesi eğitim (lisans) süresinde Eğitim Fakültelerinde sunulan ders içeriklerinin yeterlilikler dikkate alınarak hazırlanması daha kaliteli programların sunulmasına katkı sağlayacaktır. Ayrıca, öğretmen adaylarının gelişim süreçlerinin izlenmesi ve bu süreçlerinin değerlendirilmesinde yeterlilikler ile ilgili yapılan çalışmalar nesnel bir desteğin sağlanmasına yardımcı olabilir.

"Dil Öğretmeni Eğitimi için Avrupa Profili: Bir Referans Çerçevesi" ile yabancı dil öğretmenlerinin yeterlilikleri için oluşturulan profil Türkiye'de öğretmen yetiştirme alanına katkı sağlayabilecek niteliktedir. Hem hizmet içi hem de hizmet öncesi süreçler için derslerin yapısı, yabancı dil öğretiminin merkezinde yer alan bilgi ve anlayış, öğrenme ve öğretme strateji ve becerilerinin çeşitliliği, dil öğretiminin desteklemesi gereken değerler konularında sunduğu öneriler ile bu portfolyo ülkemizde yabancı dil öğretmenlerinin yetiştirilmesi için bir yol haritası sunabilir. Ayrıca, referans çerçevesinde sunulan öneriler ve örnekler profilin uygulanma sürecini kolaylaştıracaktır. Referans çerçevesinde yer alan "akademik çalışma ve uygulama deneyimlerini birleştiren bir öğretim programı", dil öğretim yöntemleri ve öğretim teknikleri ve etkinlikleri alanında eğitim", eğitim ortamı ve öğrencilerin bireysel gereksinimleri için öğretim yaklaşımları benimseme konusunda eğitim", "öğretim araç gereçleri ve kaynaklarının uygulanması, geliştirilmesi ve değerlendirilmesi ile ilgili eğitim", yansıtıcı uygulama ve öz değerlendirmenin gelişimi ile ilgili eğitim", bağımsız dil öğrenme stratejilerinin geliştirilmesi ile ilgili eğitim", "araştırma ile öğretimi birleştirme konusunda eğitim", yaşam boyu öğrenmenin önemi ile ilgili eğitim" gibi konular hizmet öncesi ve hizmet içi eğitim süreçlerine dahil edilebilir.

"Yabancı Dil Öğretmenleri için Avrupa Portfolyosu (the European Portfolio for Student Teachers of Languages-EPOSTL) birçok açılardan Türkiye'de yabancı dil öğretmenlerinin yetiştirilmesine katkı sağlayacak niteliktedir. Portfolyonun "bireysel rapor", "öz değerlendirme" ve "öz değerlendirme çıktılarının gösterilmesi" olarak adlandırılan üç ana kısmı öğretmen adaylarının hizmet öncesi eğitim sırasında kendilerini değerlendirmelerine, uluslar arası yeterliliklere ulaşabilmelerine ve yeterlilik kazanmadıklarını düşündükleri başlıklarda mezun olmadan kendilerini geliştirmelerine yardımcı olacaktır. Bunun yanı sıra, salt öğretmen adayları değil öğretmen eğitimcileri de hizmet öncesi eğitimi düzenlerken portfolyo çalışmasından farklı açılardan faydalanabilirler. Örneğin, öğretmen eğitimcileri portfolyo yardımı ile öğretmen adaylarının gelişim süreçlerini takip edebilir, öğretmen adaylarının edindikleri ve henüz edinmedikleri yeterlilikler konusunda somut bir rapora ulaşabilir, öğretmen adaylarına bu süreçte destek sağlayabilir, lisans döneminde sunulan ders içeriklerine yeterlilikleri alabilir ve özellikle öğretmen adaylarının kendilerini yetkin olarak hissetmedikleri konularla ilgili çalışmalar ve uygulamalar yaptırtabilirler. "Yabancı Dil Öğretmeleri için Avrupa Portfolyosu" bütün bu özelliklerinin yanı sıra içerdiği konu başlıkları ve bu konu başlıklarındaki maddeler nedeniyle de hizmet öncesi öğretmen eğitimine katkı sağlayabilecek bir çalışmadır. Portfolyo öğretmen adaylarına mezun olmadan "içerik hazırlama", "yöntem", "kaynaklar", "ders planı", "dersin yönetimi", "bağımsız öğrenme" ve "öğrenmenin değerlendirilmesi" konularında çeşitli maddeler aracılığı ile 21.yüzyılın öğretim becerilerini kazandırmayı hedeflediğinden Türkiye ortamında öğrenim göre öğretmen adayları da bu becerileri hizmet öncesi öğretmen eğitimi sırasında kazanabilirler.

KAYNAKLAR

Akyüz, Y. (2009). Türk Eğitim Tarihi. Ankara: Pegem Yayıncılık.

Balcı, A. (2007). Sosyal Bilimlerde Araştırma. Ankara: Pegem Yayıncılık.

Bologna Working- Ministry of Science (2005). A Framework for Qualifications of the European Higher Education Area. Kopenhagen: Ministry of Science, Technology and Innovation.

Celep, C. (2004). Meslek Olarak Öğretmenlik. C. Celep (Ed.) (syf. 23-49). Ankara: Anı Yayıncılık.

Council of Europe. (2001). Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment. Strasbourg: Cambridge University Press.

Edinsel, K. (2008). "Ulusal Yeterlikler Çerçevesi", K. Edinsel (Ed.) içinde, Bologna sürecinin Türkiye'de Uygulanması, Bologna Uzmanları Ulusal Takımı Projesi: 2007-2008 Sonuç Raporu. Ankara: Yükseköğretim Kurumu.

European Commission (2004). Common European Principles for Teacher Competences and Qualifications. http://europa.eu.int/comm/dgs/education.culture. Erişim tarihi: 11.01.2020.

European Communities (2008).The European Qualifications Framework for Lifelong Learning (EQF). Luxemburg: Office for Official Publications of the European Communities.

Kelly, M. ve Grenfell, M. (2005). European Profile for Language Teacher Education, A Frame of Reference. UK: University of Southampton, European Commission Directorate General for Education and Culture.

Kelly, M., Grenfell, M, Allan, R., Kriza, C. Ve McEvoy, W. (2004). European Profile for Language Teacher Education-A Frame of Reference: Final Report. European Commission Directorate General for Education and Culture.

MEB-Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü. (2008). Öğretmen Yeterlikleri: Öğretmenlik Mesleği Genel ve Özel Alan Yeterlikleri. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü.

Newby, D. (2007). “The European Portfolio for Student Teachers of Languages”, Babylonia, 3:07, 23-26, www.babylonia.ch, erişim tarihi, 22.02.2020.

Newby, D., Allan, R., Fenner, A., Jones, B., Komorowska, H., & Soghikyan,K. (2007). European Portfolio for Student Teachers of Languages: A Reflection Tool for Language Teacher Education. European Centre for Modern Languages.

Özkan, U. B. (2019). Eğitim Bilimleri Araştırmaları İçin Doküman İnceleme Yöntemi. Ankara: Pegem Akademi.

Strakova, Z. (2009). European Portfolio for Student Teachers of Languages and Its Benefits for Pre-service Teacher Training. 3/7014/09,KEGA Project.

Türk Eğitim Derneği. (2009). Öğretmen Yeterlikleri Özet Rapor. Ankara: Adım Okan Yayın.

Yükseköğretim Kurulu. (2009). Türkiye Yükseköğretim Ulusal Yeterlikler Çerçevesi (TYUYÇ) Ara Raporu. Ankara: Yüksek Öğretim Kurumu.